

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академичната длъжност **‘доцент’**
по **2. Хуманитарни науки**, професионално направление
2.1. Филология (Славянски езици. Стилистика на руския език),
обявен от „СУ Св. Климент Охридски“, ДВ, бр. 99 от 22.11.2024 г., с.57

от проф. д-р Татяна Игоревна Алексиева,
Софийски университет, „Св. Кл. Охридски“, Факултет по славянски филологии,
член на научното жури, съгласно Заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“
№ РД 38-683 от 13.12.2024 г.

1. Данни за конкурса

Гл.ас. д-р Е. Меснянкина-Цонева е **единствен** кандидат в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност **‘доцент’** по професионално направление **2.1. Филология (Славянски езици. Стилистика на руския език)** в Катедрата по руски език към Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“.

Прегледът на документацията, предоставена на Научното жури, показва, че тя отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“.

2. Кратки данни за кандидата

През 2002 г. Е. Меснянкина се дипломира в СУ „Св. Климент Охридски“ и придобива професионална квалификация „Учител по руски език и литература и преводач“. През 2003-2005 г. продължава обучението си в МП „Език. Култура. Превод“, която завършва с отличен успех. Важен етап в професионалното ѝ развитие е редовната докторантура по стилистика в Катедрата по руски език към „Св. Климент Охридски“. През 2015 г. след защита на дисертационен труд на тема *Стилистична и социокултурна типизация на каламбура в руската и българската преса* получава образователната и научна степен „доктор“.

Д-р Меснянкина започва да преподава в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2019 г. като хоноруван преподавател, а от 2020 г. е главен асистент в Катедрата по руски език. Участието на Е. Меснянкина в редица специализации (Московския държавен лингвистичен университет, 2024 г., Институт по руски език „А. С. Пушкин“, 2023 г.) повишава педагогическата ѝ компетентност. Има в актива си и други квалификации, получени чрез участия в научно-практически семинари за преподаватели по чужди езици, организирани от МОН (2023-2024 г.). През 2022 – 2025 г. е съставител на материали по руски език за ДЗИ към МОН.

Гл. ас. д-р Е. Меснянкина активно участва в живота на университета: в подготовката и актуализирането на учебните програми на специалност „Руска филология“ (ОКС магистър и ОКС бакалавър). През 2022-2023 г. е член на ФС на ФСлФ, а от 2024 г. е член на Избирателната комисия на факултета.

Бих искала да обърна особено внимание на експертната дейност на д-р Меснянкина: тя е редактор на сборник „Социална инвенция на религиозното културно наследство“ (2021); съставител и преводач на сборник „Енциклопедия Русия: федерални окръзи и региони“ (2013). Член е на организационните комитети на два научни форума (2011 и 2024-25 г.).

Д-р Меснянкина заема достойно място в общността на българските русисти. Тя членува в национални и международни научни организации и сдружения: Българската национална мрежа на преподавателите по руски език и култура и Дружеството на русистите в България, в Международната асоциация на преподавателите по руски език и литература (МАПРЯЛ). Отличена е с награда за „Значителни постижения в организацията и усъвършенстването на методиките на преподаване на руски език като чужд и за отлични резултати в практическата подготовка на обучаващите се, както и за запазването и популяризацията на руския език в Република България“ от Руския център за международно научно и културно сътрудничество към МВнР на РФ.

3. Преподавателска работа

Учебно-преподавателската дейност на гл. ас. Е. Меснянкина е многостранна – тя включва лекции и семинари в бакалавърски и магистърски програми на ФСлФ. Тя е титуляр на задължителния курс *Стилистика на руския език* (ОКС бакалавър, специалност Руска филология). В модула на МП „Език. Култура. Превод“ чете два задължителни курса: *Култура на речта* и *Стилистика на превода*. Води избираем авторски курс на бакалаври и учители в програмата на СДК: „Езикът и стилът на Интернет“. Преподава *Практически курс по руски език (V – VIII части)* на български и чуждестранни студенти по програмата Erasmus. Отговорно се отнася към педагогическата си дейност и съумява да поддържа у студентите траен интерес към преподаваните дисциплини.

4. Характеристика за научната продукция на кандидата

Гл. ас. д-р Меснянкина участва в конкурса за *доцент* с 15 научни труда: 2 монографии, едната от които е книга, издадена на базата на дисертационен труд; 1 студия (в съавторство), 6 статии в научни списания, 6 статии в сборници на конференции. Това е значителна по обем продукция.

Научните трудове са написани на руски (13 бр.) и български (2 бр.) език, като 2 от тях са издадени в чужбина (1 – в Русия и 1 – в Испания), другите – в български филологически издания у нас. Една статия е публикувана в престижно чуждо списание, индексирано в Web of Science, 7 – в РИНЦ, 5 – в нереферирани списания с научно рецензиране и в редактирани колективни томове, включени в референтния списък на НАЦИД.

Научната продукция на гл. ас. д-р Елена Меснянкина-Цонева има подчертано приносен характер. От 2015 г. досега кандидатката е представяла резултати от научните си изследвания на 12 национални и международни научни конференции у нас и в чужбина. В справката за публикационната и цитатната активност кандидатката е посочила 12 цитирания към своите публикации, от които 8 са в монографии и

колективни томове с научно рецензиране, а 4 – в нереферирани списания с научно рецензиране.

5. Основни приноси в научната дейност на кандидата

Основно място сред трудове на д-р Меснянкина в областта на стилистиката на руския език заема монографията *Языковая игра в дискурсе неофициального Интернета* (София: Парадигма, 2024, ISBN:978-954-326-548-0). Тя включва: увод, три глави, заключение и е в обем от 189 страници. Библиографията е богата и наброява общо 158 заглавия на руски, български и английски автори плюс 13 лексикографски източници.

Монографията представлява първото по рода си многоаспектно проучване на езиковата игра в дискурса на неформалната интернет-комуникация, където активно се разпространяват хибридните развлекателни жанрове банерен формат. Анализите и изводите се базират върху солиден корпус от илюстративен материал (обработени са над 600 микротекста с комичен характер, създадени от анонимни автори), ексцерпиран от руски сайтове от последните 10 години.

Приложеният от авторката холистичен подход, включващ методите на структурно-семантичния, контекстно-ситуационния и функционално-стилистичния анализ, метода на анализ на речниковите единици, води до мотивирани обобщения за езиковите и жанровите особености на комуникативния процес в неофициалния сегмент на виртуалния дискурс. Изследването има подчертано приносен характер, като основният принос е акцентът върху дескрипцията на „живите“ процеси в руската интернет-комуникация. Наблюденията на авторката показват, че „виртуалният“ език се обогатява благодарение на такива черти като интерактивност, лапидарност, стремеж към езикова икономия, опростяване на изказа, стилистично разнообразие, нарушаване на езикови конвенции и др.

Първа глава на монографията разработва понятийно-терминологичния апарат на изследването. Извеждат се конструктивните признаци на виртуалните текстове като основна форма на реализация на интернет-комуникация. Прави се детайлен преглед на съществуващите подходи към определението на езиковата игра (ЕИ). Във фокуса на вниманието на авторката са общите лингвистични и стилистични особености на виртуалната ЕИ, която е разгледана на различни равнища (фонетично, графично, ортографично, словообразователно и граматично).

Във *втора глава* се проучват типичните лингвостилистични и социокултурни особености на различни дигитални развлекателни жанрове. Уточнява се понятието „дигитален жанр“ въз основа на традиционните теории на жанровете и видовете и явлението „креолизация“ със специфичните за виртуалното пространство черти. За пръв път се разглежда новото за руското интернет-пространство явление @SlovoDna като жанр.

Трета глава съдържа резултатите от анализа на полисемантични, омонимни и паронимни лексикално-семантични трансформации на езиковите единици. Особено ценни от прагматична гледна точка са наблюденията върху използването на речеви похвати и начините за оригинална трансформация на прецедентни текстове, фразеологични единици и крилати думи: субституция на линейното вербално съдържание с нелинейно (рисушки, снимки); оскъдното количество примери, включващи игреми-омофони, компенсирани от различни видове омографи; обиграване

на ономастични реалии; активната употреба на имплицитни и експлицитни параномази, които стилистично се „сблъскват“ както в рамките на руския език, така и благодарение на приликата си с лексеми-чуждици и др.

Оценявам високо 10 статии на стилистична тематика (№ 1, 4, 5-10, 13, 14), интегрирани в монографията, които доказват, че наблюденията и изводите са резултат на дългогодишно задълбочено обмисляне и апробиране.

Втората монография на Е. Меснянкина *„Стилистическая и социокультурная типология каламбуров в российской и болгарской прессе* (Парадигма, София, 2021, 251 с. ISBN:978-954-326 442-1) е базирана на докторската ѝ дисертация. С оглед на това, че материалът от дисертационното изследване е разглеждан в предходна процедура, книгата не е обект на оценка в това становище.

Научната проблематика на д-р Е. Меснянкина извън темата на хабилитационния труд може да бъде обобщена в две направления: стилистиката и проучването на видовете на ЕИ в съвременната публицистика (№ 2, 3, 11, 12), дидактичния потенциал на забавните микротекстове в интернет-дискурса (№ 15).

Представената от кандидатката научна продукция има както теоретичен, така и практико-приложен характер. Резултатите от изследванията могат да бъдат имплементирани в чуждоезиковото обучение при създаването на помагала по развитие на разговорната реч, при анализ на текстове с различна стилова и жанрова характеристика, а така също при разработването на лекционни теоретични курсове по стилистика на руския език, прагмастилистика и лексикология.

6. Критични бележки

Нямам принципни критични бележки във връзка с литературната осведоменост на кандидата, точността и пълнотата на резултатите от проучванията, представени в материалите за участие в конкурса.

Заклучение

Познавам гл. ас. д-р Елена Меснянкина-Цонева като добросъвестен изследовател, етичен човек и отзивчив колега, който винаги е готов да сподели знанията и опита си и умее да работи в екип.

В заключение ще обобщя, че представените за участие в конкурса лингвистични трудове имат висока научна стойност и се отличават с новаторство и респектираща изследователска задълбоченост. Всичко това ми дава основание с пълно убеждение да гласувам **положително** за избирането на **д-р Елена Игоревна Меснянкина-Цонева** на академичната длъжност **‘доцент’** в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление **2.1. Филология (Славянски езици. Стилистика на руския език).**

24.02. 2025 г.

Изготвила становището:.....

(проф. д-р Татяна Алексиева)